

Eesti keele ainekava

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja. Keele valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Eesti hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes. Ainevaldkonna õppeainetes omandavad õpilased keele- ja kirjandusteadmisi ning saavad lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest põhikooli lõpuks teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja.

1.–4. klassis arendatakse eesti keele õppes kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine) ja õigekeelsust. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine.

1. Üldpädevused

Kultuuri- ja väärtuspädevus

- ✓ Kirjandusõpetuses kujundatakse kõlbelisi ja esteetilis-emotsionaalseid väärtusi ning kultuuriväärtuste mõistmist ilukirjandus- ja aimetekstide kaudu.
- ✓ Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa; väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

- ✓ Paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütleva, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima.
- ✓ Kujundatakse oskust suhelda eetiliselt ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas.

Enesemääratluspädevus

- ✓ Tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes positiivset minapilti.
- ✓ Loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade.

Õpipädevus

- ✓ Arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Suhtluspädevus

- ✓ Kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust.
- ✓ Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu pannakse alus õpilaste diskuteerimis- ja väitlemis- ning tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

- ✓ Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada.
- ✓ Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.

Ettevõtlikkuspädevus

- ✓ Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes.
- ✓ Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

2. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine

- ✓ Rollimängude, tekstide käsitlemise, arutelude ja loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus.
- ✓ Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme.
- ✓ Õppetegevus võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huvisid, võimeid, nii ainealaseid kui ka teisi oskusi ja teadmisi ning õpilast suunatakse kasutama eneseanalüüsi tulemusi oma tulevase haridustee ja tööelu planeerimisel; võimaldab töömaailmaga ka vahetult kokku puutuda (nt õppekäigud ettevõtetesse, ainevaldkonnaga seotud ametite tutvustus).
- ✓ Kujundatakse oskust koostada õpingute jätkamiseks ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente.
- ✓ Meediatekstide analüüsi kaudu juhitakse õpilasi märkama ühiskonnas toimuvaid protsesse ja arutlema selle üle, kuidas need mõjutavad haridusteed ning tulevast tööelu.

Keskkond ja jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus

- ✓ Teemakohaste tekstide varal, probleemülesannete lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

- ✓ Eri liiki tekstide käsitlemise kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja neile lahendusi otsima. Projektides osalemine aitab kasvatada aktiivset ellusuhtumist.

Kultuuriline identiteet

- ✓ Emakeele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskond

- ✓ Erinevatest allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine on nii keele- ja õppeteemakohaste teadmiste laiendamise kui ka tekstilooma eelduseks.

Tehnoloogia ja innovatsioon

- ✓ Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi, õpilasi suunatakse alternatiivseid lahendusi otsima, oma ideid ellu rakendama.

Väärtused ja kõlblus

- ✓ Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsid, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi.
- ✓ Tekstide analüüsi abil kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärtuste tegude ja hoiakute vastu.

3. Lõiming

Võõrkeeled

- ✓ Võõrkeelte õppimisel on abiks eesti keele tundides omandatud keelemõisted.
- ✓ Omandatud võõrsõnad toetavad võõrkeelte õppimist.
- ✓ Maailmakirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu.
- ✓ Õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi selle keele maa ja kultuuri ning ka kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika

- ✓ Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus.
- ✓ Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.

Loodusained

- ✓ Loodusteaduslike õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tööd tekstiga
- ✓ Kohanimede ning loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja kinnistatakse keele- ja kirjandustundides.
- ✓ Loodusteemalised tekstid õppe- ning ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada.
- ✓ Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist ja kujutluspiltide teket ning võimendavad seeläbi emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalsained

- ✓ Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist.
- ✓ Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnas olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted.
- ✓ Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimede õigekirja norme, mida ajalo- ja ühiskonnatundides kinnistatakse konkreetsete näidete varal.

Kunstiained

- ✓ Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist.
- ✓ Kirjandusteose käsitluse illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest.
- ✓ Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitus.

Kehaline kasvatus

- ✓ Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut.
- ✓ Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi.

Tehnoloogia

- ✓ Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevat võimalusi ja ohte, kasutada eetiliselt nüüdisaegseid tehnoloogiaid oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning järgida tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

4. Hindamine

Hindamine toimub vastavalt Muraste Koolis kehtivale hindamisjuhendile. Töödele antakse kirjalik ja/või suuline hinnang I kooliastmes ning hinne II kooliastmes.

5. IKT kasutamine

e-õpikeskkonnad: <http://e-materjalid.wikispaces.com>
<http://eestikeel.eu/index.php>

1. klass, 7 ainetundi nädalas, kokku 245 ainetundi

Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus
Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)	
<p>eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi</p> <p>toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi</p> <p>kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuulnud lause, jutu sisu</p> <p>teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid</p> <p>väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab</p> <p>jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust</p> <p>koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu</p> <p>esitab luuletust peast</p>	<p>Kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas) • hääliku pikkuse eristamine, pöörõhk täishääliku pikkusel • õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine • õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine ning kuuldu ja nähtu kommenteerimine <p>Kõnelemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • hääldus- ja intonatsiooniharjutused • töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine • sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel • lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine • jutustamine - kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine • esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine • eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus • tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine
Lugemine	
<p>tunneb häälik-täheleist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt</p> <p>mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu</p> <p>vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud</p> <p>mõtleb jutule alguse või lõpu</p> <p>on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule</p>	<ul style="list-style-type: none"> • raamatu/teksti üldine vaatlus - teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus • trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine • tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine • silpidest sõnade moodustamine • lugemistehnika arendamine; jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti lugemine • oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvilt ja vihikust • sõna, lause, teksti sisu mõistmine • teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel • loole lõpu mõtlemine ja tegelaste iseloomustamine • küsimustele vastamine

<p>emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav...)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine • luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine ja riimuvate sõnade leidmine • tekstiliikide eritamine - jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus • kirjandustekstid - liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend • loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine • loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne) • huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga
<p>Kirjutamine</p>	
<p>kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse</p> <p>kirjutab tahvliilt ära</p> <p>täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga</p> <p>koostab näidise järgi kutse</p> <p>eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset</p> <p>kirjutab omasõnade algusesse <i>k, p, t</i></p> <p>kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid</p> <p>teab, et lause lõpeb punktiga</p> <p>teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte</p> <p>kirjutab õigesti oma nime</p>	<p>Kirjatehnika</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirja eelharjutused • kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistätete kirjutamine • õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend • väikeste kirjatähtede õppimine • tähtede seostamine • tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine • töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus • teksti ärakiri tahvliilt, õpikust <p>Kirjalik tekstiloome</p> <p>tarbeteksti kirjutamine näidise järgi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi) • jutu kirjutamine pilditaiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms) • jutule lõpu kirjutamine • loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi) • lünkumberjutustuse kirjutamine <p>Õigekeelsus</p> <ul style="list-style-type: none"> • häälik, häälikute märkimine kirjas; sõna, lause, tekst • tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus • sõna ja lause kirjutamine • täis- ja kaashäälikud; täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine • täishäälikuühendi vaatlus • sulghäälik (<i>k, p, t</i>) omasõnade alguses • <i>i</i> ja <i>j</i> ning <i>h</i> sõna alguses • suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses

	<ul style="list-style-type: none"> • liitsõna • sõnade lõpu õigekiri<ul style="list-style-type: none"> ○ - <i>d</i> ja -<i>vad</i> (mitmus) ○ -<i>b</i> (teigusõna 3. pööre) • tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega • lause lõpumärgid - punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine) • koma lauses (teksti vaatlus) • etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena)
--	---

2. klass, 6 ainetundi nädalas, kokku 210 ainetundi

Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus
Suuline keelekasutus	
<p>eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi</p> <p>kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil</p> <p>koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil</p> <p>kasutab kõnes terviklauseid</p> <p>teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu</p> <p>väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust</p> <p>annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu</p> <p>koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu</p> <p>vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel</p> <p>esitab luuletust peast</p>	<p>Kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashäälikul • õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meeldejäätmine ja selle järgi toimimine • õpetaja etteloeatud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel • kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana) <p>Kõnelemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • sõnatäheenduste selgitamine sõnavara laiendamiseks • kuuldu jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule • hääldus- ja intonatsiooniharjutused • eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus • kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud • nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine • oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine • arutlemine paaris ja rühmas: <ul style="list-style-type: none"> ○ oma suhtumise väljendamine ○ nõustumine ja mittenõustumine ○ ühiste seisukohtade otsimine • sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine • mõtete väljendamine terviklausetena • küsimuste moodustamine, esitamine ja neile vastamine • luuletuste mõtestatud peast esitamine
Lugemine	
<p>loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt</p> <p>parandab ise oma lugemisvigu</p> <p>mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu</p> <p>vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lugemistehnika arendamine • sobiva intonatsiooni kasutamine • kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades • eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine • raamatu/teksti üldine vaatlus: <ul style="list-style-type: none"> ○ teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus

<p>leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel</p> <p>tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna</p> <p>kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi</p> <p>on lugenud lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes ○ teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel ○ tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine ● õpiku sõnastiku kasutamine ● tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine ● loetud jutustuse ja muinasjutu kohta <ul style="list-style-type: none"> ○ kava koostamine ○ skeemi/kaardi koostamine ○ loole alguse ja lõpu mõtlemine ja tegelaste iseloomustamine ● tekstiliikide eristamine - jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna ● kirjandustekstid - rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend ● loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine
<h3>Kirjutamine</h3>	
<p>kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid</p> <p>kirjutab tahvliilt või õpikust ära</p> <p>täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga</p> <p>koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate</p> <p>kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil</p> <p>eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit</p> <p>kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse</p> <p>märgib kirjas õigesti täishäälikuid</p> <p>teab peast võõrtähtedega tähestikku</p> <p>alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga</p> <p>kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes</p>	<p>Kirjatehnika</p> <ul style="list-style-type: none"> ● suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine ● kirjutamise tehnika arendamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ ühtlane kirjarida ○ õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel ● näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile ja kuupäeva kirjutamine <p>Kirjalik tekstiloome</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga ● tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel <p>Õigekeelsus</p> <ul style="list-style-type: none"> ● täishäälikuühendi õigekiri ● suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri ● <i>k, p, t s-i</i> ja <i>h</i> kõrval ● <i>i</i> ja <i>j</i> silbi alguses ● <i>h</i> sõna alguses ● silbitamine ● poolitamise üldpõhimõtted ● lauseliik ja lõpumärk (väit- ja küsilause) ● koma kasutamine <i>et, (sest, aga, kuid)</i> ● suur algustäht kohanimedes ● sõnade lõpu õigekiri <ul style="list-style-type: none"> ○ – <i>d</i> (mida teed?) ○ – <i>te</i> (mida teete?)

<p>kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?)</p> <p>kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ - sse (kellesse? millesse?) ○ - ga (kellega? millega?) ○ - ta (kelleta? milleta?) • <i>ma, sa, ta, me, te, nad</i> õigekiri • etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20–25 sõna lihtlausetena)
--	--

3. klass, 6 ainetundi nädalas, kokku 210 ainetundi

Õpitulemused	Õppesisu
Suuline keelekasutus	
<p>vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ja lühivastuseid</p> <p>annab küsimustele toetudes arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu</p> <p>avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta, märkab erinevusi ja sarnasusi ning kirjeldab neid</p> <p>leiab väljendumiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu</p> <p>oskab suhtlusolukordades küsida, paluda, selgitada, keelduda, vabandust paluda, tänada</p> <p>mõtleb loole alguse ja lõpu</p> <p>esitab peast luuletuse või lühiteksti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas) • hääliku pikkuse eristamine • täis- ja kaashäälikud • hääldus- ja intonatsiooniharjutused • õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine • õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine • kuuldu ning nähtu kommenteerimine • fakti ja fantaasia eristamine • õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine • kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana) • kuuldu jutu ümberjutustamine • dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ning nende ütlustele • sobivate kõnetuste valik suhtlemisel • suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid • sõnavara arendamine • eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas • mõtete väljendamine terviklausetena • küsimuste esitamine ning neile vastamine • jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine • sündmuse, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine • eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus • tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) peast esitamine • enese ja teiste tööde tunnustav kommenteerimine • arutlemine paaris ja rühmas
Lugemine	
<p>loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes</p> <p>loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga</p> <p>töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel</p> <p>vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • raamatu/teksti üldine vaatlus: <ul style="list-style-type: none"> ○ teksti paigutus ○ sisukord ○ õppeülesannete esitus • silpidest sõnade moodustamine • lugemistehnika arendamine • oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel • oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine tahvlilt ja vihikust • jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti lugemine

<p>eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ja keeldu</p> <p>tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja</p> <p>mõistab tabelleid, diagramme, skeeme ja tingmärke</p> <p>on lugenud läbi vähemalt 10 eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatutest</p> <p>teab nimetada mõnd lastekirjanikku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sõna, lause ja teksti sisu mõistmine • tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine • teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine ja kava, skeemi, kaardi koostamine • loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine • töö tekstiga: <ul style="list-style-type: none"> ○ õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine • õpiku sõnastiku kasutamine • jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine • riimuvate sõnade leidmine • loetud raamatust jutustamine ning loetule emotsionaalse hinnangu andmine • vajaliku raamatu leidmine õpetaja abiga ja iseseisvalt • tekstiliikide eristamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri • tarbe- ja teabetekst: <ul style="list-style-type: none"> ○ teade, tööjuhend, eeskiri, retsept, saatekava, sõnastik, sisukord, õpikutekst, teatmeteose tekst, ajalehe- ja ajakirja- ning muu meediatekst • teksti ülesehitus: <ul style="list-style-type: none"> ○ pealkiri ○ teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus) • ilukirjandus: <ul style="list-style-type: none"> ○ folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamängulin, tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna • kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks, arvestades järgmisi teemavaldkondi: <ul style="list-style-type: none"> ○ väärtused ja kõlblus ○ kodus ja koolis ○ omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus ○ mängiv inimene ○ keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng ○ kodanikuühiskond ja rahvussuhted ○ teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon
Kirjutamine	
<p>kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga</p> <p>kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti maha, paigutab teksti korrektselt paberile ning vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirja eelharjutused • joonistähete kirjutamine • väikeste ja suurte kirjatähete õppimine, õiged tähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida • töö vormistamine, puhtus, käekirja loetavus ning kuupäeva kirjutamine

<p>eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset</p> <p>eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid</p> <p>märgib kirjas õigesti häälikuid ja kaashäälikuühendit, käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ning tunnuseid</p> <p>kirjutab õigesti asesõnu</p> <p>kirjutab õige sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse</p> <p>kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed</p> <p>kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise põhjal (30–40 sõna)</p> <p>piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi</p> <p>koostab kutse, õnnitluse, teate ning kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ja teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava abil</p> <p>teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses</p>	<ul style="list-style-type: none"> • teksti ära kiri tahvlilt ja õpikust ja kirjutatu kontrollimine • oma kirjavea parandamine • etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine • tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitus • lausete moodustamine, laiendamine ja sidumine tekstiks • ümberjutustuse ja loovtöö kirjutamine • jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus • omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine • häälik, silp, sõna, lause, tekst • täis- ja kaashäälikud • tähestikjärjestus • hääliku pikkuse ning häälikuühendi märkimine kirjas • tähtede i ja j õigekiri (v.a võõrsõnad ning tegijanimi) • h-täht sõna alguses • sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses • k, p, t s- ja h-tähe kõrval • suur algustäht lause alguses, nimes • väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade ja ilmakaarte nimetuses • silbitamise ja poolitamise alused • liitsõna • nimi-, omadus- ja tegusõna • ainsus ja mitmus • sõnavormide moodustamine küsimuste alusel • mitmuse nimetava ning -sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus • olevik ja minevik • pöördelõppude ja da-vormi õigekirjutus • erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus) • väit-, küsi- ja hüüdlause ning lause lõpumärgid • koma loetus ja sidesõnade et, sest, aga, kuid, siis puhul • sidesõnad, mis ei nõua koma • lähedase ja vastandtäheendusega sõna
--	---

4. klass, 6 ainetundi nädalas. kokku 210 ainetundi

Õpitulemused	Õppesisu
Suuline ja kirjalik suhtlus	
<p>kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi</p> <p>annab lühidalt edasi kuuldu sisu</p> <p>väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes</p> <p>esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi</p> <p>väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt</p> <p>leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi</p> <p>kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid</p> <p>esitab peast luuletuse või rolliteksti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hääliku pikkuste eristamine • kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine ning kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine • õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine • kuuldu tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine, kuuldu teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel • tekstide kriitiline kuulamine (fakti ja fantaasia eristamine jms) • lavastuse, kuuldu proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine • fakt ja arvamus • sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega • keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: <ul style="list-style-type: none"> ○ koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis • küsimustele vastamine, esitus, tutvustus • oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine • suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine) • erinevate strateegiate kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). • eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt intervjuu tegemiseks) • enese ja teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel
Teksti vastuvõtt	
<p>loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti</p> <p>otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse</p> <p>vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi</p> <p>leiab teksti peamõtte</p> <p>kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lugemistehnika arendamine, oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine • tööjuhendi mõtestatud lugemine • sõna, lause ning teksti sisu mõistmine • kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased, sündmuste järjekord, arutlemine, dramatiseering • luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne); riimide leidmine ja loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine • luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine • trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine

<p>leiab tekstist vajalikku infot</p> <p>tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäänu, kirja</p> <p>on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut)</p> <p>tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust</p>	<ul style="list-style-type: none"> • huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine, loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele, loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine • vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi või e-otsingut kasutades • tekstiliikide eristamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri • ilukirjandus: <ul style="list-style-type: none"> ○ kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäändud
Tekstiloome	
<p>jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest</p> <p>jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel</p> <p>kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit, inimest</p> <p>kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile</p> <p>kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel</p> <p>teeb oma tekstiga tööd</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, loov, valikuline kavapunktide järgi, märksõnade ja küsimuste toel • loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega • loetu ja kuuldu põhjal jutustamine, kirjeldamine • loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt • esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida) • jutustus pildi või pildiseeria põhjal, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu, kirjeldus, seletus, veenmiskiri, tarbetekstid, ajakirjandustekstid • protsesskirjutamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, tsentriline kaart, sündmuste kaart, muusika, pilt, rollimäng jne) ○ teksti eri versioonide kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine
Õigekeelsus ja keelehoole	
<p>märgib kirjas õigesti lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja kaashäälikuid</p> <p>märgib sõnades õigesti kaashäälikuühendit</p> <p>kirjutab sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse</p> <p>pöörab tegusõnu olevikus</p> <p>moodustab ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku</p>	<p>Üldteemad</p> <ul style="list-style-type: none"> • eesti keel teiste keelte seas • teised Eestis kõneldavad keeled <p>Häälikuõpetus ja õigekiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • tähestik • täis- ja kaashäälikud • suluga ja suluta häälikud • hellilised ja helitud häälikud • võõrtähed ja –häälikud • täis- ja kaashäälikuühend

<p>poolitab sõnu (õpitud reeglite piires)</p> <p>kasutab õpitud keelendeid nii kõnes kui kirjas vastavalt suhtlemise eesmärgile, funktsioonile ja suhtluspartnerile, jälgib oma tekstis õpitud ortograafiareegleid</p> <p>kirjutab suure algustähega isiku ja kohanimed ja väike algustähega õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetused</p> <p>tunneb ära liitsõna</p> <p>leiab vead enda ja kaaslaste kirjutistes õpitud keelendite piires; parandab leitud vead sõnaraamatu, käsiraamatu, kaaslase ja/või õpetaja abiga</p> <p>kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti (40–60 sõna, 20 ortogrammi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kaashäälikuühendi õigekiri • <i>g, b, d</i> s-i kõrval (nt <i>jalgsi, kärbsed</i>) • <i>h</i> õigekiri • <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (tegijanimi) • tutvumine <i>gi-</i> ja <i>ki-</i>liite õigekirjaga • silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). • õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri • üldkasutatavad lühendid, lühendite õigekiri. • nimi ja nimetus, isiku- ja kohanimed, ametinimetused ja üldnimetused • eakohase teksti eksimatu ära kirjutamine tahvlilt. • etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (40–60 sõna, 20 ortogrammi) • oma kirjavea iseseisev leidmine. <p>Sõnavaraõpetus</p> <ul style="list-style-type: none"> • sünonüümid, antonüümid • liitsõnamoodustus: <ul style="list-style-type: none"> ○ täiend- ja põhisõna ○ liitsõna tähendusvarjund ○ liitsõna ja liitega sõna erinevused <p>Vormiõpetus</p> <ul style="list-style-type: none"> • tegusõna <ul style="list-style-type: none"> ○ tegusõna ajad: olevik, lihtminevik ○ jaatava ja eitava kõne kasutamine ○ tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses • nimisõna <ul style="list-style-type: none"> ○ nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine • omadussõna • asesõna • arvsõnade õigekiri <ul style="list-style-type: none"> ○ rooma numbrite kirjutamine <p>Lauseõpetus</p> <ul style="list-style-type: none"> • lause <ul style="list-style-type: none"> ○ ause laiendamise lihtsamaid võimalusi ○ lihtlause ○ lihtlause kirjavahemärgid ○ lüsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine ○ otsekõne ja saatelause
---	---

5. klass, 5 ainetundi nädalas (3 ainetundi eesti keelt, 2 ainetundi kirjandust), kokku 175 ainetundi

Õpitulemused	Õppesisu
Suuline ja kirjalik suhtlus	
<p>valib juhendamise toel suhtluskanali</p> <p>leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi</p> <p>esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: <ul style="list-style-type: none"> ○ koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis • kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine, kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine • suuline arvam avaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine, väite põhjendamine
Teksti vastuvõtt	
<p>loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste</p> <p>rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi</p> <p>valib juhendamise toel oma lugemisvara</p>	<ul style="list-style-type: none"> • eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted • tööjuhendi lugemine • kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid • tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart) • kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutus) • kuuldu konspekteerimine • trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine • visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine
Tekstiloome	
<p>jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektset</p> <p>esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ümberjutustamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline • loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt • lühiettekande esitamine • kirjeldamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. ○ kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang, eseme, olendi, inimese kirjeldamine • autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine • jutustamine • jutustuse ülesehitus <ul style="list-style-type: none"> ○ ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis

	<ul style="list-style-type: none"> ○ sidus lausestus • otsekõne jutustuses • minavormis jutustamine • arutlemine <ul style="list-style-type: none"> ○ probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses ○ põhjuse ja tagajärje eristamine
Õigekeelsus ja keelehoid	
<p>tunneb eesti keele häälikusüsteemi</p> <p>järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid</p> <p>moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid</p> <p>rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes</p>	<p>Üldteemad</p> <ul style="list-style-type: none"> • eesti keel teiste keelte seas • teised Eestis kõneldavad keeled • sugulaskeeled ja sugulasrahvad <p>Häälikuõpetus ja õigekiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • tähestik • täis- ja kaashäälikud • suluga ja suluta häälikud • helilised ja helitud häälikud • täis- ja kaashäälikuühend • kaashäälikuühendi õigekiri • silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades) <p>Sõnavaraõpetus</p> <ul style="list-style-type: none"> • liitsõnamoodustus: <ul style="list-style-type: none"> ○ täiend- ja põhiosa ○ liitsõna tähendusvarjund ○ liitsõna ja liitega sõna erinevused • sõnavara avardamine ja täpsustamine, sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist) <p>Vormiõpetus</p> <ul style="list-style-type: none"> • sõnaliigid: <ul style="list-style-type: none"> ○ tegusõnad ○ käändsõnad ○ muutumatud sõnad • tegusõna <ul style="list-style-type: none"> ○ tegusõna ajad: olevik, lihtminevik ○ jaatava ja eitava kõne kasutamine ○ tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses ○ tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis • käändsõna <ul style="list-style-type: none"> ○ käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna ○ käänamine, käänded, nende küsimused ja tähendus ○ õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist • ainsus ja mitmus

	<p>Lauseõpetus</p> <ul style="list-style-type: none"> • lause • alus ja öeldis • lause laiendamise lihtsamaid võimalusi • korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses • koondlause kasutamine tekstis • lihtlause • lihtlause kirjavahemärgid • küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine <p>Muud õigekirja teemad</p> <ul style="list-style-type: none"> • algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri • isiku- ja kohanimed
--	---

6. klass, 5 ainetundi nädalas (3 ainetundi eesti keelt, 2 ainetundi kirjandust), kokku 175 tundi

Õpitulemused	Õppesisu
Suuline ja kirjalik suhtlus	
<p>oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida</p> <p>esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust</p> <p>lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös</p> <p>oskab oma seisukohta põhjendada ja vajaduse korral sellest taganeda</p> <p>oskab teha kuuldu ja loetu kohta nii suulist kui ka kirjalikku kokkuvõtet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ning kirjalikus tekstis • kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine • kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse esitamine • suuline arvamused avaldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine • küsimustele vastamine, esitlus ja tutvustus • väite põhjendamine • seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg • kaaslaste täiendamine ja parandamine. Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine • klassivestlus, diskussioon • virtuaalkeskonnas suhtlemise eesmärgid, võimalused, ohud, privaatsus ja avalikkus • e-kiri
Teksti vastuvõtt	
<p>tunneb õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi</p> <p>loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste</p> <p>võrdleb tekste, esitab küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte</p> <p>kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine • visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine • eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekteerimine • raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid • trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri • reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam • tarbetekstide keel: <ul style="list-style-type: none"> ○ kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid • skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine • tarbe- ja õppetekstide (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart, saatekava jne) mõtestatud lugemine

	<ul style="list-style-type: none"> • kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht ja aeg ning tegelased • tegelaste käitumise motiivide analüüs • luuletuse mõtestatud lugemine • kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks arvestades järgmisi teemavaldkondi: <ul style="list-style-type: none"> ○ väärtused ja kõlblus ○ kodus ja koolis ○ omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus ○ mängiv inimene ○ keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng ○ kodanikuühiskond ja rahvussuhted ○ teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon
Tekstiloomed	
<p>leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet</p> <p>koostab ning peab lühikese ettekande</p> <p>tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe</p> <p>jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult</p> <p>esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande</p> <p>avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult</p> <p>kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju</p> <p>vormistab kirjalikud tekstid korrektselt</p> <p>kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt • protsesskirjutamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine ○ teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine ja avaldamine, tagasiside saamine • kirjandi ülesehitus <ul style="list-style-type: none"> ○ sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus ○ mustand • lisateabe otsimine, alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted • visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväarsus • eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest • teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal • uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega • lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal • privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika • kiri, ümbriku vormistamine • kirjeldamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine ○ kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang ○ eseme, olendi ja inimese kirjeldamine ○ autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine • jutustamine <ul style="list-style-type: none"> ○ oma elamustest ja juhtumistest jutustamine ning kirjutamine ○ jutustuse ülesehitus ○ ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis ○ sidus lausestus

	<ul style="list-style-type: none"> ○ otsekõne jutustuses ○ minavormis jutustamine • arutlemine, põhjuse ja tagajärje eristamine • raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse kirjutamine • luuletuse kirjutamine
Õigekeelsus ja keelehoole	
<p>tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid</p> <p>moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid, ja lihtsamaid liitlauseid</p> <p>oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks</p> <p>rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates</p>	<ul style="list-style-type: none"> • eesti keel teiste keelte seas • teised Eestis kõneldavad keeled • sugulaskeeled ja sugulasrahvad • kirjakeel, argikeel ja murdekeel • häälikuõpetus ja õigekiri <ul style="list-style-type: none"> ○ täis- ja kaashäälikud ○ suluga ja suluta häälikud ○ helilised ja helitud häälikud ○ võõrtähed ja –häälikud ○ täis- ja kaashäälikuühend ○ kaashäälikuühendi õigekiri ○ tähed g, b, d s-tähe kõrval ○ tähe h õigekiri ○ tähtede i ja j õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad) ○ liidete gi ja ki õigekiri ○ sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri ○ silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades) ○ sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel ○ tähtede f ja š õigekiri ○ õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist) • sõnavaraõpetus <ul style="list-style-type: none"> ○ kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng ○ sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine ○ sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi • liitsõnamoodustus <ul style="list-style-type: none"> ○ täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund ○ liitsõna ja liitega sõna erinevused ○ sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist) • vormiõpetus ja õigekiri <ul style="list-style-type: none"> ○ sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad • tegusõna <ul style="list-style-type: none"> ○ tegusõna ajad: olevik, liht-, täis- ja enneminevik ○ jaatava ja eitava kõne kasutamine ○ tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses

	<ul style="list-style-type: none"> ○ tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis • käändsõna <ul style="list-style-type: none"> ○ käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna ○ käänamine ○ käänded, nende küsimused ning tähendus ○ õige käände valik olenevalt lause kontekstist ○ ainsus ja mitmus ○ nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine ○ omadussõna käänamine koos nimisõnaga, lik- ja ne-liiteliste omadussõnade käänamine ning õigekiri ○ omadussõnade võrdlusastmed ○ võrdlusastmete kasutamine ○ omadussõnade tuletusliited ○ omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (ne- ja line-liitelised omadussõnad) • arvsõnade õigekiri <ul style="list-style-type: none"> ○ rooma numbrite kirjutamine ○ põhi- ning järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine ○ kuupäeva kirjutamise võimalusi ○ arvsõnade käänamine ○ põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine ○ arvsõnade kasutamine tekstis ○ sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks • lauseõpetus ja õigekiri <ul style="list-style-type: none"> ○ lause ○ alus ja öeldis ○ lihtsamad lause laiendamise võimalused ○ korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses ○ koondlause kasutamine tekstis • lihtlause <ul style="list-style-type: none"> ○ lihtlause kirjavahemärgid ○ küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning nende kasutamine • liitlause <ul style="list-style-type: none"> ○ lihtlausete sidumine liitlauseks. ○ sidesõnaga ja sidesõnata liitlause ○ kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine • otsekõne ja saatelause <ul style="list-style-type: none"> ○ saatelause otsekõne ees, keskel ning järel ○ otsekõne kirjavahemärgid ○ otsekõne kasutamise võimalusi ○ üte ja selle kirjavahemärgid • muud õigekirjateemad <ul style="list-style-type: none"> ○ algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed ○ ajaloosündmused ○ ametinimetused ja üldnimetused
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ○ perioodikaväljaanded ○ teoste pealkirjad ○ üldkasutatavad lühendid ○ lühendite õigekiri
--	---

5. klass, kirjandus

Õpitulemused	Õppesisu
Lugemine	
<p>on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut)</p> <p>loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladiusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist</p> <p>tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja –kogemustest</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lugemise eesmärgistamine • lugemistehnika arendamine • huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. • loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele • soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine
Jutustamine	
<p>jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel</p> <p>jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale</p> <p>jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi, märksõnade toel • aheljutustamine • jutustamine piltteksti (foto, koomiks) põhjal • fantaasialoo jutustamine
Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine	
<p>koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi ja vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega</p> <p>koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu</p> <p>järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha</p> <p>kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega</p> <p>arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust</p>	<ul style="list-style-type: none"> • küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasia-küsimused • küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega • teksti kavastamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ kavapunktid väidete ja märksõnadena • teksti teema sõnastamine • arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle • oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine • esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal • tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine • teose/loo kui terviku mõistmine • sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine, sündmuste järjekord • tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. • teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine ja ümbritsevaga • pea- ja kõrvaltegelaste leidmine • tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine.

<p>otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tegelasrühmad • tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed • loomamuinasjutu tüüptegelased.
<p><i>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</i></p> <p>tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi</p> <p>mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes</p>	<p><i>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine • valmi mõistukõnest arusaamine • koomilise leidmine tekstist • riimide leidmine ja loomine • luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine • algriimi leidmine rahvalauludest • algriimi kasutamine oma tekstis • luuleteksti tõlgendamine
<p><i>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</i></p> <p>seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi ja muinasjutu olemust</p>	<p><i>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • rahvalaulu olemus • loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne) • tekke- ja seletusmuistendi tunnused • seiklusjutu tunnused • teose teema • probleemi olemus • pea- ja kõrvaltegelane • tegelastevahelise konflikti olemus • luuletuse vorm: salm • valmi tunnused • koomiline ja mittekoormiline
<p>Esitamine</p>	
<p>esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust</p>	<ul style="list-style-type: none"> • esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) • esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid • luuleteksti esitamine peast • rollimäng, rolliteksti esitamine.
<p>Omalooming</p>	
<p>kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine ○ eseme, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse, tunnete kirjeldamine • jutustamine <ul style="list-style-type: none"> ○ utustuse ülesehitus ○ ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis ○ sidus lausestus ○ otsekõne jutustuses ○ minavormis jutustamine.

Soovituslik loend teoste terviklikuks käsitlemiseks 5. ja 6. klassis

- Harri Jõgisalu „Veskiratta Madis” või „Vennikese ja tema sõprade lood”
- Andrus Kiviräha „Sirli, Siim ja saladused”
- Aino Perviku „Arabella, mereröövli tütar”
- Jaan Krossi „Mardileib”
- Jaan Rannapi „Viimane valgesulg”
- Eno Raua „Kalevipoeg” või „Roostevaba mõök”
- Erich Kästneri „Veel üks Lotte”
- James Krüssi „Timm Thaler ehk müüdnud naer”
- Astrid Lindgreni „Vennad Lõvisüdamed” või „Röövlitütar Ronja”
- Ferenc Molnári „Pal-tänava poisid”
- Christine Nöstlingeri „Vahetuslaps”
- Joanne Kathleen Rowlingi „Harry Potter ja tarkade kivi”
- John Ronald Reuel Tolkieni „Kääbik”
- Mark Twaini „Tom Sawyeri seiklused”
- vähemalt üks uudisproosateos omal valikul
- üks vabalt valitud luulekogu
- vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos

Rahvaluuletekstid

- rahvalaulud:
  - töölaulud
  - laulud tarkusest ja rumalusest
  - maagilised laulud
  - loitsud
- „Kalevala” lood
- looma- ja imemuinasjutud
- tekke- ja seletusmuistendid
- hiiu- ja vägilasmuistendid (Kalevipoeg, Suur Tõll)
- piiblilood, erinevate rahvaste müüdid
- tarkuse-, õppimis- ja tööteemalised vanasõnad ning kõnekäänud
- paikkondliku algupäraga rahvaluuletekstid, muistendid

Põhjalikumalt käsitletavad autorid.

- Friedrich Robert Faehlmann
- Harri Jõgisalu
- Andrus Kivirähk
- Friedrich Reinhold Kreutzwald
- Astrid Lindgren
- Leelo Tungal

6. klass, kirjandus

Õpitulemused	Õppesisu
Lugemine	
<p>on lugenud läbi vähemalt kaheksa eakohast eri žanris väärtkirjandusteost</p> <p>loeb ladusalt ja ilmekalt</p> <p>väärtustab ilukirjanduse lugemist</p> <p>oskab tutvustada loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõnelda oma lugemiselamustest ja -kogemustest</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lugemise eesmärgistamine • lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine • lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine • ette loetava teksti eesmärgistatud jälgimine • huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine • loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele • soovitatud tervikteoste kodulugemine ning ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine
Jutustamine	
<p>jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade abil</p> <p>jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale</p> <p>jutustab piltteksti põhjal</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi • tekstilähedane jutustamine märksõnade abil • aheljutustamine • loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega • iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine • jutustamine piltteksti (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine
Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine	
<p>koostab teksti kohta eri liiki küsimusi</p> <p>vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnade või tekstinäitega</p> <p>koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu</p> <p>järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha</p> <p>kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb ennast mõne tegelasega</p>	<ul style="list-style-type: none"> • teksti kui terviku mõistmine • mälu- ehk faktiküsimuste ja loovküsimuste koostamine • küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti järgi oma sõnadega ning peast. • teksti kavastamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ kavapunktid küsi- ja väitlauseste ning märksõnadena • lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine • teksti teema ja peamõtte sõnastamine • arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle • sõnavara rikastamine • tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine • teose sündmustiku ning tegelaste suhestamine enda ja ümbritsevaga

<p>leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte</p> <p>arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka igapäevaelust</p> <p>otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse</p> <p>tunneb ära ja kasutab tekstides tuntumaid kõnekujundeid</p> <p>seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust</p> <p>mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes enda elamustele ja kogemustele</p> <p>seletab õpitud kõnekujundeid, rahvalaulu, muistendi ja muinasjutu olemust oma sõnadega</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine • tegelasrühmad. • tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendusteed • sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine • sündmuste järjekord • sündmuste põhjuse-tagajärje seosed • minajutustaja kui loo edastaja <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõisted: epiteet, võrdlus, vanasõna, kõnekäänd, muinasjutt, muistend, algriim • epiteedi ja võrdluse äratundmine ning kasutamine • valmi mõistukõnest arusaamine • lihtsamate sümbolite seletamine • tegelaskõne varjatud tähenduse mõistmine. • kõnekäändude ja vanasõnade olemus, nende tähenduse seletamine, selle võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega • koomilise leidmine tekstist. • riimide leidmine ja loomine • luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine • algriimi leidmine rahvalauludest • algriimi kasutamine oma tekstis • luuleteksti tõlgendamine • oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine • loomamuinasjutu ja imemuinasjutu tüüptegelased ning tunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jm) • tekke- ja seletusmuistendi tunnused • hiiu- ja vägilasmuistendi tunnused • seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused, teema ja idee, probleem, pea- ja kõrvaltegelane, tüüptegelane • luuletuse vorm • rahvalaulu olemus • päevik kui ilukirjandusliku teose vorm. • animafilmi olemus
<p>Teksti esitus ja omalooming</p>	
<p>kirjutab erineva pikkusega erižanrillisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavas ja jutustavas vormis</p> <p>esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotledes esituse ladusust ja selgust ning tekstitäpsust</p>	<ul style="list-style-type: none"> • esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida) • esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine • luuleteksti esitamine peast • lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina) • rollimäng, rolliteksti esitamine

	<ul style="list-style-type: none"> • õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: <ul style="list-style-type: none"> ○ loomamuinasjutt, imemuinasjutt, tekke- või seletusmuistend, hiiu- või vägilasmuistend, seiklus- või fantaasiajutt, mälestuslugu ○ jutuke vanasõnade või kõnekäändude põhjal, algustähekordustega naljalugu, luuletus etteantud riimide põhjal või iseseisvalt samasisuline jutt luuletuse põhjal ○ looduskirjeldus, loom- või kirjandusliku tegelase kirjeldus, teose või kujuteldava tegelase päevikulehekülg, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutus, loo sündmustiku edasiarendus, uus või jätkuv lõpp loole, tegelastevaheline dialoog, kiri mõnele teose tegelasele või tegelasarühmale • kirjeldamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine ○ kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang ○ eseme, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse ja tunnete kirjeldamine ○ autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine • jutustamine <ul style="list-style-type: none"> ○ jutustuse ülesehitus ○ ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis ○ sidus lausestus ○ otsekõne jutustuses ○ minavormis jutustamine • kirjandustekstide teemavaldkonniti <ul style="list-style-type: none"> ○ väärtused ja kõlblus ○ kodus ja koolis ○ omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus ○ mängiv inimene ○ keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng ○ kodanikuühiskond ja rahvussuhted ○ teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon
--	--

Soovituslik loend teoste terviklikuks käsitlemiseks 5. ja 6. klassis

- Harri Jõgisalu „Veskiratta Madis” või „Vennikese ja tema sõprade lood”
- Andrus Kiviräha „Sirli, Siim ja saladused”
- Aino Perviku „Arabella, mereröövli tütar”
- Jaan Krossi „Mardileib”
- Jaan Rannapi „Viimane valgesulg”
- Eno Raua „Kalevipoeg” või „Roostevaba mõök”
- Erich Kästneri „Veel üks Lotte”
- James Krüssi „Timm Thaler ehk müüdnud naer”
- Astrid Lindgreni „Vennad Lõvisüdamed” või „Röövlitütar Ronja”
- Ferenc Molnári „Pal-tänava poisid”
- Christine Nöstlingeri „Vahetuslaps”

- Joanne Kathleen Rowlingi „Harry Potter ja tarkade kivi”
- John Ronald Reuel Tolkieni „Kääbik”
- Mark Twaini „Tom Sawyeri seiklused”
- vähemalt üks uudisproosateos omal valikul
- üks vabalt valitud luulekogu
- vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos

Rahvaluuletekstid

- rahvalaulud:
  - töölaulud
  - laulud tarkusest ja rumalusest
  - maagilised laulud
  - loitsud
- „Kalevala” lood
- looma- ja imemuinasjutud
- tekke- ja seletusmuistendid
- hiiu- ja vägilasmuistendid (Kalevipoeg, Suur Tõll)
- piiblilood, erinevate rahvaste müüdid
- tarkuse-, õppimis- ja tööteemalised vanasõnad ning kõnekäänud
- paikkondliku algupäraga rahvaluuletekstid, muistendid

Põhjalikumalt käsitletavad autorid.

- Friedrich Robert Faehlmann
- Harri Jõgisalu
- Andrus Kivirähk
- Friedrich Reinhold Kreutzwald
- Astrid Lindgren
- Leelo Tungal